

220. Haraldskær Hovedgård

Haraldskær hovedgård ligger midt i Vejle Ådal på et svagt kendetligt firsidet voldsted. Ejerlavet strækker sig op på morænejorderne på begge sider af ådalen med åbne agermarker i det storbakkede terræn og skrænter dækket af Haraldskær Skov, Ballegab Skov og Helligkilde Skov. Østligst i ejerlavet ligger Skibet Kirke og lidt vest for hovedgården ligger Kvak Mølle. Hele den sydlige del af ejerlavet omkranses af markante diger, mens grænsen mod nord tegnes af en afveksling mellem grøfter og levende hegn.

Haraldskær er kendt siden 1432. I 1751 købt af storkøbmand Gerhard de Lichtenberg, Horsens. I 1754 overtaget af hans sviger-søn og videresolgt af samme i 1767.

Bøndergodset solgt fra 1788, 1806 og 1852-53. Hovedgården blev købt 1916 af fabrikant C.M. Hess, Vejle. Hovedbygningen bruges nu som hotel og konferencecenter. Ladegården ejes af Vejle Kommune.

Hovedbygningen består af et trefløjet hvidkalket anlæg. Hovedfløjen er opført 1590 som et anseligt, fritliggende stenhus i to stokværk over en hvælvet kælder og firkantet trappetårn på gårdsiden. På havesiden, over tre fag, en høj trekantfronton med stor urskive og årstallet 1763, da fløjen ombyggedes, og gavlene ændredes til at være halvt afvalmede. Samtidig opførtes den nordre sidefløj i grundmur, som i 1917 ved en gennemgribende ombygning førtes op i to etager. Den østre sidefløj er fra begyndelsen af 1700 tallet er i en etage og bindingsværk. Større restaurering 1852-53. Nyt byggeri af længer vinkelret og parallelt med hovedfløjen.

Ladegården brændte 1748 og blev genopført i grundmur. Den ligger på engen ca. 300 m vest for hovedbygningen centreret over for hovedfløjen. Ladegårdens nuværende bygninger står rødkalkede med trempel og er fra 1937.

Haraldskær Møllested er nedlagt. Privilegium fra 1741 til anlæggelse af vandmølle. I 1750 bestod virksomheden af en kobberfabrik, en høle- og knivefabrik/smedje, sømsmedje, stampe- og lermølle til uldtøj og lerstampning, teglværk og garveri. Den var antagelig placeret lige syd for

Haraldskær hovedbygning. Møllen blev købt af Gerhard de Lichtenberg i 1751 sammen med Haraldskær. Flyttet og senere nedlagt i forbindelse med oprettelse af Haraldskær Fabrik (se nr. 219).

Kvak Mølle var i 1600 tallet en kornvandmølle. I 1914 installeret turbine og elværk til hovedgårdens forsyning, i 1927 en dieselmotor, som var i drift indtil omkring 1940. Den anseelige møllebygning er nedrevet og ligger som en "ruin". Ved vejen over afløbet af Kvak Mølleledam findes en gammel stenkiste.

Ved Bredstenvejen ligger en tidligere forvalterbolig til Haraldskær opført ca. 1850 i grundmur og med stråtag, rødmalet. Lige bag bygningen løber en cykelsti på den nedlagte jernbanestrækning mellem Vejle og Vandel (1897-1957).

Skibet Kirke er hvidkalket med romansk kor og skib af frådsten. Den er noget ombygget og bærer bl.a. præg af Lichtenbergs "hånd", dog uden tårn og blytækt løgkuppel

Sårbarhed: Kulturmiljøet er sårbart over for ændringer i arkitektur, bebyggelsesstruktur, veje, grøfter, hegn, diger og omgivelser.